

Saatja: Olga Sõtnik <sotnik@unhcr.org>

Saadetud: 12.03.2026 15:36

Adressaat: Justiits- ja Digiministeerium <info@justdigi.ee>

Teema: Re: Karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise eelnõu inimkaubanduse direktiivi ülevõtmiseks

Tähelepanu! Tegemist on välisvõrgust saabunud kirjaga. Tundmatu saatja korral palume linke ja faile mitte avada. Tere,

Täname Teid, et edastasite Karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise eelnõu inimkaubanduse direktiivi ülevõtmiseks UNHCR-ile arvamuse avaldamiseks.

Hetkel ei ole meil eelnõu kohta ametlikke kommentaare. Samas sooviksin juhtida Teie tähelepanu 2025. aasta mais valminud UNHCR-i uuringule, mis analüüsib soopõhise vägivalla (sh seksuaalse ärakasutamise) ohvriks langenud pagulaste ja kodakondsuseta isikute riiklikke suunamismehhanisme ning tugiteenuseid Eestis.

Alljärgnevalt on lühidalt esitatud uuringu peamised järeldused, mis on otseselt asjakohased kavandatavate seadusemuudatuste ja Vabariigi Valitsuse määruse kavandi kontekstis.

1. Riiklik suunamismehhanism ja asutustevaheline koostöö (Ohvriabiseaduse § 24 lg 9 muudatus)

Eelnõuga luuakse õiguslik alus riiklikule suunamismehhanismile ning täpsustatakse ohvrite varajase avastamise miinimumstandardeid. UNHCR-i uuring kinnitab sellise tervikliku raamistiku vajalikkust, kuna praktikas on ohvrite suunamine sageli lünklik. Uuring toob esile, et kuigi politsei ja ohvriabi vaheline koostöö toimib üldiselt hästi, tegutsevad tervishoiuasutused sageli muust tugivõrgustikust eraldatuna ning ei anna alati tagasisidet isegi juhul, kui ohver on suunatud otse kliinikusse. Seetõttu oleks Vabariigi Valitsuse määruse rakendamisel oluline tagada tervishoiusüsteemi tugevam lõimimine suunamismehhanismi ning MARAC-võrgustikku.

2. Piiriülese suunamise kontaktasutuse roll ja keelebarjäärid

Eelnõu kohaselt on inimkaubanduse ohvrite piiriülese suunamise kontaktasutuseks ja koordinaatoriks Sotsiaalkindlustusamet (SKA), kelle ülesandeks on muu hulgas toetada rahvusvahelist kaitset vajavaid inimkaubanduse ohvriteid. Uuring juhib tähelepanu, et praktikas takistab abi kättesaadavust sageli märkimisväärne keelebarjäär: teave ohvriabiteenuste (sh kriisitelefoni) kohta on valdavalt kättesaadav üksnes eesti, vene ja inglise keeles. Samuti võib SKA poolt pakutav kaheaastane tasuta tõlketeenuse periood osutuda paljude haavatavate pagulaste jaoks ebapiisavaks. Nende praktiliste takistuste leevendamine oleks oluline ka direktiivist tuleneva nõude täitmiseks, mille kohaselt tuleb tagada ohvritele juurdepääs toetusele sõltumata nende päritoluriigist.

3. Spetsialistide koolitamine ja ennetustegevus (direktiivi artiklid 18 ja 18b)

Eelnõu näeb ette inimkaubanduse ohvritega kokku puutuvate spetsialistide koolitamist. UNHCR-i uuring rõhutab vajadust suurendada spetsialistide (sh sotsiaaltöötajate, politseinike ja tervishoiutöötajate) teadlikkust kultuurilistest ja usulistest eripäradest. Praktikas võib töötajatel sageli nappida oskusi luua usalduslikku dialoogi erineva taustaga

ohvritega ning mõista laiemat konteksti, näiteks kogukonna „au nimel toime pandud vägivallajuhtumeid. Seetõttu võiksid koolitusprogrammid olla süsteemsed, teaduspõhised ning tugineda ka praktilistele juhtumiuuringutele.

4. Seksuaalse ärakasutamise definitsioonid ja ohvrite hirm menetluse ees Eelnõu täiendab inimkaubanduse definitsioone, hõlmates muu hulgas asendusemadust, ebaseaduslikku lapsendamist ning ohvri teadlikku ärakasutamist. UNHCR-i uuring osutab siinkohal ka laiemale küsimusele Karistusseadustikus: seksuaalse vägivalla ja ärakasutamise regulatsioonides (KarS § 141, 141¹ ja 143) ei ole seni täielikult rakendatud Istanbuli konventsioonile vastavat vabatahtliku nõusoleku põhimõttel põhinevat lähenemist, mis võib praktikas raskendada ekspluateerimise tuvastamist. Samuti kinnitab uuring, et paljud seksuaalse ja tööalase ärakasutamise ohvrid eriti pagulased hoiduvad kuritegudest teatamast kartuses võimaliku riigist väljasaatmise ees. Seda aspekti oleks oluline silmas pidada nii eelnõu eesmärkide saavutamisel kui ka selle praktilisel rakendamisel, sealhulgas ohvrite kaitse tagamisel kriminaalmenetluses.

Loodame, et UNHCR-i uuringus esile toodud praktilised tähelepanekud ja soovitusel võivad olla ministriumile kasulikuks sisendiks eelnõu edasisel menetlemisel ning riikliku suunamismehhanismi detailide väljatöötamisel.

Lugupidamisega,

Ms. Olga SÕTNIK

Government Liaison Officer (Estonia) UNHCR Representation for the Nordic and Baltic Countries

Mobile: + 372 53 88 34 46 (Signal)

Jõe 5, 10151, Tallinn, Estonia | | |

From: <>Sent: Monday, March 2, 2026 10:54 AMTo: Tartu Ülikooli õigusteaduskond <>; MTÜ Eluliin <>; Rahvusvaheline Migratsioonorganisatsioon <>; UNHCR Stockholm Sweden <>; Euroopa Rändevõrgustiku Eesti Esindus <>Subject: Karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise eelnõu inimkaubanduse direktiivi ülevõtmiseks

You don't often get email from . Attention: This email is from an external sender. Please be careful with any links or attachments. Tere!Teile on saadetud Justiits- ja Digiministeeriumi dokumendihaldussüsteemi Delta kaudu eelnõu arvamuse avaldamiseks. Teie tagasisidet eelnõu kohta ootame hiljemalt 10.03.2026 e-posti aadressile või DVK kaudu.

Link EIS-i: Pealkiri: Karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise eelnõu inimkaubanduse direktiivi ülevõtmiseksRegistreerimise kuupäev: 02.03.2026Registreerimise number: 8-1/1546-1.LugupidamisegaJustiits- ja Digiministeerium

Suur-Ameerika 1, 10122 TallinnTel. (372) 620 8100e-post: [/dhs/faces/jsp/dialog/www.justdigi.ee]www.justdigi.ee

